

ЭНДЖИЭЛИ

Нам улууһун хабыата 35 сыл алтынны 4 күнүгэр торуттабыт

2003 с.
Алтынны

4

күнэ
чэппиэр
№ 120-121
(9283)

Күндү учууталлар, педагогическай үлэ ветераннара кэлэн иһэр Учуутал күнүнэн «Нам улууһа» муниципальнай тэриллин дьаһалтатын, улуус мунньабын ааттарыттан итинтиг-истинниг эбэрдэлибит!

Учуутал — XXI үйэ личнойн итинтигэр саамай сүрүн киһинэн буолар. Улуус педагогтара аасыт 2002-2003 үөрэх сылыгар таһаарылаахтык үлэлээн кэлбиттерин кинилэр үөрэнээччилэрин ситиһиллэрэ туоһулулар. Ол курдук француз тылыгар республикага Герасимова Настя бастагы миэстэни ылары ситиспитэ (саха-французскай оскуола, учуутал Новгородова О.Д.), химияга гимназия 10-с кылааһын үөрэнээччитэ Афанасьева Ольга үһүс миэстэлээх (уч. Кривошапкина Г.А.), саха тылыгар, литературага саха-француз оскуола 9-с кыл. үөрэнээччитэ Ефимова Сардана бастаабыта (уч. Флеготова Е.М.) уо.д.а. «Дьырылыатта» фольклорнай ансамбль (сал. Соколова Е.В.) Бүтүн Российскай фестивал лауреатынан буолбута. «Саһа-рба» телестудия (сал. Федорова Е.П.) республиканскай телевизионнай конкурс лауреата.

Спортка Балаганскай Юра Дальнай Востоктаагы көгүл тустууга иккис миэстэлээх. Көгүл тустууга манньык оҕолор кэскиллээхтэр: Зырянов Макар, Винокуров Павел, Марков Рома, Дуц Саша.

Быйыл үрдүк үөрэххэ кирири 60%-га тийдэ. Балаҕан ыйын 23 к. СР Президентэ Штыров В.А. кэлэ сырытта. Кини үөрэх тиһигэр болгомотун уурда. Ол курдук И.Е. Винокуров аатынан Хатын Арыы орто оскуолатын тутуу 2004 с. саҕаланар. I Хомустаах оскуолатын болгомото ылла.

Үөрэх системата сайдытыгар улуус дьаһалтатынан былааннаах үлэ барар, анал программалар үлэтиллэр.

Күндү учууталларбыт, ветеран учууталларбыт Эһиэхэ бука барыгытыгар чэгиэн долоруубуйаны, дылоу-соргуну, кэлэр кэнчээри ыччаты итинтиг-үөрэтингэ айымньылаах үлэни, ыбарабат эрчими баҕарабыт.



Улуус баһылыгы мунньабыттан бэлиэтэһиннэр

Доруобуйа харыстабылын объектарыгар өрөмүөнүөр үлэлэр ытыллар. Ово консультациятын кырааскалааһынга кырааската кыайан атыылаһылла илик. «Талба» ырыынактан кырааска ылан счот аҕалыттарын финотдел ылымматтах. Кэтэх өттүгэр кыра үлэ хаалбыта кырааска быһаарылынааһына аны биир-икки нэдиэлэнэн бүтүөхтээх. Саҥа булуллубут операцияга туттуллар оборудование хирург уопускаттан үлэтигэр таһыстааһына туһаныллыахтаах. Операцияга ырыһахтар уочаракка сурьтараллар. Көбөкөнгө амбулатория дьизэтэ суох.

Оскуолалар бары үлэтиллэр, өлөр үөрэнэллэр. Арбын, Салбан, Түбө оскуолаларыгар өрөмүөннэр ытыллылар. Салбан уонна Түбө оскуолалара алтынны 10 к. үлэлэрин саҕалыахтаахтар. Өрөмүөнүгэ харчы тийибэт. Автобаһаарынай сигнализация Көбөкөн интернаттар туруорулунна. Нам 1 №-дээх орто оскуолатыгар, гимназияга тардыллан бүтэн эрэр. Үөдэй орто оскуолатыгар попечитель ЖКХ ГУП министерствота тардыахтаах.

Үөдэй оскуолатыгар көрдүөрүн хоту өттүгэр үрдэ суулуна. Үрдүгэр данга суох, кыайан уйбат. Оскуола үрдэ сууллубутун туһунан акт оҕоһулуна. Оҕолор икки сменанан үөрөнөөхтөр. Оскуолага кириээн иннинээҕи саастаах оҕолор 10 тэрилтэлэрэ үлэтиллэр. Модут, Фрунзе, Никольскай, Нам с. 2 уонна 5 №-дээх оро садтара аһыллыахтаахтар. Итини аһыллыкка «Эрэл» ТХППК-тан хортуоппуй, хаппыыста атыылаһылаахтаах.

Улуус кийинигэр оро садтарын капиталнай өрөмүөннэригэр көрдүлүбүт харчы кэлэ илик. Билигин 10 оро садтарыттан аҕардара үлэтиир. Үс оро саадыгар капиталнай өрөмүөн ытыллар. Капиталнай өрөмүөн харчытын проблематын туһааннаах министерство билэр. 1 №-дээх оро саада ыксаллаах балаһыаньылаах. Чааһынайтан атыылаһыллан төлөбүрүгэр ыксыллар. Нам с. 2 тыһ. тахса мас олордолуна. Көрдүгүгэ оро садтара үлэни ытталлар. Санэпиднадзор сорох оро саадыгар маһы олортолор диэн аһыллалларын болдьоһун уһатар былааннаах. Төрүт да хойутаабыт оро садтарын аһыллытын болдьоһун мас олордоллубута диэн өссө уһатар өйдөмөт. Нам с. дьаһалтыгар мас олордутугар 200 кг. бензин көрдүлүбүт. Ол да буолар былааннаах үлэ толору ытыллына. Улуус-саллары сырдаттыга Нам с. 156 лаампа наада. билигин 75 лаампа умайда. Үп-харчы суох. Түөлбэлэринэн кыттыһан лаампаны атылаһар былаан олоххо кыайан киирбэтэ. Ыаллар кыттыһан лаампаны атылаһары ыарытараллар. Онноорор тэрилтэлэр ытталлар.

Соторуутаагыта Президент кыттыһаах федеральнай окурук комиссиятын мунньага ытыллына. Онон улуус баһылыга Д.П. Корякин кыттыһа. Мунньаха бэйэни салайыныга киирингэ улууска үлэ ытыллыбыта бэлиэтэммит.

Президени кытта сүрүн министрдер бары кэлбиттэр. Быйыл I Хомустаах нэһилиэгэр толору айылга гааһа киллэриллиэхтээх. Тохсуньу I күнүгэр дылы «Якутгазстрой» гаас ситимин Үөдэйгэ тизрдиэхтээх. Бу күнүгэр газопровод Бөтүнгэ тийдэ. ГРП куораттан таһаарылыахтаах. Саҥа дылы көрсө чугастаагы ыалларга айылга гааһын күөх төлөнө умайахтаах. Сотору Нэлэгэр 60 ыалларыгар гаас холбонор. Алтынны бүтүүтэ Нам иһигэр цифровый сибээс киириэхтээх.

Хатын Арыы 264 миэстэлээх орто оскуолатын тутуута 2006 сылга түмүктэниэхтээх. Улуус киинин поликлиникатын тутуута 2004 сылтан саҕаланыахтаах. Нам с. культурнай-спортивнай киин тутуутун докумуона бэлэмнэнэ. Модукка «Эрэл» ТХППК переработкалыыр сыаҕар модульнай оборудование туроруллар. Эмтээх оту үүнэриинэн дьарыктанар «Санга» фирма базатын тутуу саҕаланыахтаах. I Хомустаахха промышленнай теплица тутуллан, Дьокуускай куоракка оҕуруот аһа атыллына. Түбэ суола 2006 с. үлэргэ киирэр.

Бэлиэтэнэ В. СЫРОМЯТНИКОВ

Улуус дьаһалтатыгар

«ДЫЭ КЭРГЭН — ТЭЛГЭЭТИНЭН» УЛУУСТААҒЫ КОНКУРСУ БЫТЫТЫ ТУҢУНАН

Нэһилиэнньэлээх пууннары көрдүгүгэ, ыраастааһынга уонна чэбдигирдиигэ гражданныр кыттыыларын көбүлүүр инниттэн манньыгы дьаһайабын: 1. «Дыэ кэргэн — тэлгэһэтинэн» («Байылыат» тизргэн) улуустаағы үгэс буолбут конкурсу сэттинньи 1 күнүтэн 30 күнүгэр диэри тэрийэн ытарга. Бу конкурсу дыэ кэргэн уонна оро дьыалаларыгар комитет сүрүннүүрүгэр.

2. Тэрийэр комиссияны манньык састааптаах быһаарарга:

— Кокарева М.Д., улуус баһылыгы солб., комиссия предс;

— Атласова У.П., ыччат дьыалаларыгар управление нач., комиссия предс. солб.;

— Кириллина Н.Е., Нам сэл. дьахталлары сэбиэтин предс., чилиэн;

— Петрова Л.А., дыэ кэргэн уонна оро дьыалаларыгар социальная көмө Киини директорун э.т., чилиэн;

— Бочкарева З.Р., Нам сэл. дьаһалтатын специалиһа, чилиэн;

— Решетникова Л.П., оҕуруоттуттар обществоларын предс., чилиэн.

3. Конкурс балаһыаньатын (сыһыарылылар) бигэрэтэргэ.

4. Конкурсу ытыгыга сметаны 3500 солк. бигэрэтэргэ.

5. Улуус дьаһалтатын үпкэ управлениетыгар (Аргунова П.И.) үөһө ааттаммыт сууманы «Дыэ кэргэн» программага көрүллэр үп суотуттан «Нам улууһа» МТ дьаһалтатын бухгалтериятыгар киллэрэригэр.

6. Дыэ кэргэнгэ уонна оҕолоро социальная көмөнү онорор Киин директорун э.т. Петрова Л.А. «Нам улууһа» МТ дьаһалтатын бухгалтериятыгар үбү ороскуоттааһын туһунан авансвай отчуоту оҕорон түһэрэригэр.

7. Бу дьаһал туолуутун хонтуруолааһынга дыэ кэргэн уонна ыччат политикатыгар управление начальнига Атласова У.П. сүктэрэргэ.

«Нам улууһа» МТ баһылыгы э.т. А. БОЧКАРЕВ

«ЗНАНИЕ» ОБЩЕСТВО УЛУУСТААҒЫ ОТДЕЛЕНИЕТЫН ҮЛЭТИН КҮҮҮРДЭР ТУҢУНАН»

Нэһилиэнньэ ортотугар иһитиннэри-биллэри балаһыаньатын тупсарар сымтан, Российской Федерация уонна Саха Республика-тын президенин, правительстволарын уонна парламентарийын ылынар уураахтарын кизгник быһаарар, ону тэнгэ улуус уонна нэһилиэгтэр дьаһалталарын ытар үлэлэрин кизгник сырдатар иннилэригэр манньыгы дьаһайабын:

1. «Знание» общество үлэтин сүрүннүүр инниттэн анал сэбиэт тэрийэргэ (сэбиэт састааба сыһыарылылар).

2. «Знание» общество улуустаағы отделениетыгар манньыктары сүбэтиргэ:

— «Энсиэли» хаһыакка «Знание» общество матырыяалларын бэчээттиргэ анал рубриканы аһарга;

— «Нам» ТРК-ны кытта общество отделениета ыйга 1-2 төгүл тирээн турар темаларга биэриилэр циклыларын тэрийэригэр;

— улуус ордук дьобурдаах лектордарыттан лекторскай бөлөҕү тэрийэригэр;

— «Знание» общество улуустаағы отделениетын үлэтин былаан-нын улуус дьаһалтатын кытта сөбүлэһиннэрэригэр.

3. Нэһилиэнньэлээх пууннарга иһитиннэрэр-биллэрэр үлэни күүһүрдэр инниттэн хас биирдии квартал түмүктэринэн нэһилиэгтэргэ тахсыыны тэрийэригэр.

4. Балаһыаньага сөп түбэһиннэрэн «Сыл бастын лектора» конкурсу тэрийэригэр.

5. Бу дьаһал туолуутун хонтуруолааһын «Нам улууһа» МТ баһылыгы социальная боппуруостарга солб. Кокарева М.Д. сүктэрэргэ.

«Нам улууһа» МТ баһылыга Д. КОРЯКИН

КУҢҮҢҮ-КЫҢЫҢҢЫ КЭМНЭРГЭ БЫР БАЛЫКТАРЫ АРАҢАЧЧЫЛЫЫРГА МЕСЯЧНИГЫ БЫТЫТЫ ТУҢУНАН

Российская Федерация уонна Саха Республикатын балык саппаастарын харыстааһын туһунан балаһыаньаларыгар сөп түбэһиннэрэн Нам улуунун территорияга куһунгү-кыһынгы кэмгэ ыыр балыктары араҥаччылааһынга месячничгы биллэрэргэ.

1. Месячник 2003 с. балаҕан ыйын 30 к. алтынны 30 к. диэри ытыллылар.

2. Месячник кэмигэр Лена уонна Алдан өрүстэргэ уонна бары салааларыгар (сизбээх суох күүлэртэн уратыларга) илимнээн, мунҕалаан балыктааһынга боборго.

3. Лена өрүс боротуокаларыгар нэһилиэнньэлээх пууннартан 2 км. иһинэн биир илимнээн уонна күөгүнэн спортивнай балыктааһын көнүлүүргэ.

4. Бу дьаһал туолуутун хонтуруолааһын балыгы араҥаччылааһын (Мохначевская Р.Н.) уонна айылга харыстабылын (Ермолаев Ю.П.) инспекцияларыгар сүктэрэргэ.

«Нам улууһа» МТ баһылыгы 1 солб. А. БОЧКАРЕВ

Хомуур-2003

ХОМУУР ҮЛЭТЭ ҮМҮРҮЙДЭ

Быйыл саас 1643 гектарга сизмэ ыһыллыбыта. Онтон 380 гектара списаниега ытыллыбыта. Орду-бут изнтэн валовайынан 1166 тн. көмүс туорах хомулуна. Ол иһигэр 592 тн. салиэһинэй, 48 тн. дьэһимизэн, 426 тн. эбиэс. Гектартан ортоһунан (акталаммыт иэни таһааран туран) 9,2 цн., хомуллубут изнтэн ортоһунан 7,1 цн. кэллэ. Ордук үчүгэй көрдөрүүнү II Хомустаах нэһилиэгин Н.П. Ширяев баһылыктаах «Маяк» б/х ситистэ. 60 гектартан 1 гектартан ортоһунан 11,7 цн. хомуйда. Улуус киинин «Алгыс» (Н.Е. Бурцев) б/х 90 гектартан 1 гектарыттан 9,9 цн. бурдугу ылла. 645 гектарга хортуоппуй олордоллубуттан 59 гектара акталаммыта. 586 га гектардаах хортуоппуй бааһына тыттан валовайынан 3462 тн. хортуоппуй кэллэ, гектартан ортоһунан 66 цн. үүнүү ыһыллына. II Хомустаах нэһилиэгин К.Н. Протопопов баһылыктаах «Соболоох» б/х 10 гектартан 80 тн. хортуоппуйу, эмиэ ити нэһилиэг «Үүнэр» хаһаайыстыбатыттан (Н.Д. Олесов) 5 гектартан 35 тн. хортуоппуйу хостоотулар.

Оҕуруот аһа 198 гектарга ыһыллыбытыттан 118 гектара хомулуна. Валовайынан 1061 тн., ол иһигэр 832 тн. хаппыыста, 84 тн. моркуоп, 105 тн. сүбүөкүлэ, 40 тн. атын оҕуруот астары, 1 гектартан ортоһунан 89,9 цн. үүнүү А.А. Кузьмин баһылыктаах «Кэскил» б/х гектартан ортоһунан 150, «Соболоох» б/х 133 цн. хомуйдулар.

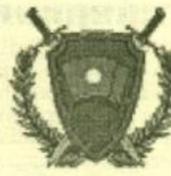
Быйыл сайын улуус үрдүнэн 3950 тн. үүт тутулдухтаага 2739 тн. толорулуна. Онон үүтү тутуу булаана 70% ситиһилинэ. Улууска бастын көрдөрүүлээх «Илгэ» ПО 1 тыһ. тн. үүтү тутар сору-дахтааһын аһарда.

Партизан нэһилиэгин «Сэкир» б/х (баһ. А.Н. Парников) 5 гектарга хаппыыстаны, эмиэ итиччэ сиргэ хортуоппуйу, 2 гектарга оҕуруот астарын үүннэрдэ. Бу күнүгэр 3 гектартан 40 тн. хаппыыста, 27 тн. хортуоппуй, 9 тн. оҕуруот аһа хомулуна. Куһунгү хомуурга «Сэкир» бааһынай хаһаайыстыбатыгар ибэ-лииттэр обществоларыттан 5-6 киһи 7 күн үлэлэти-лэр. Кырдыбаастар дьизэригэр 5 киһи икки күн көмөлөстө.

В. СЫРОМЯТНИКОВ

СУЛУУСПАБЫТ 85 СЫЛЫНАН!

Сарсын Российской Федерацияга холубунай ирдэ-бил (уголовной розыска) сулууспата тэриллибитэ 85 сылын туолар. Кини өссө 1918 сыллаахха, Советскай былаас бастаан олохтоммут кэмигэр, тэрил-либитэ. 1919 сыллаахха биһиги улууспуттар милиция диэн обще-ственная бэрээдэги араҥаччылы-ыр, көрөр-истэр тэрилтэ баар бу-олбута. Ити кэмтэн ыла биһиги су-лууспабыт олох инники күөнүгэр күнүстэри-түүнэри аахсыбакка норуот туһугар сулу-успалыыр. Билигин Ис дьыала улуустаағы отделение-тын иһинэн криминальнай милиция диэн ааттанан үлэ-ли олоробут. Урукку өттүгэр биһиги билигин үлэ-бин үтүө суобастаахтык толорон сулууспалаабыт ветераннарбыт үтүө холобурдарын салгырыбытынан кизн туттабыт. Ол курдук Д.П. Тусаков, И.И. Обутов, М.М. Павлов, В.Н. Мохначевская курдук бэриниэлээх-тик сулууспалаабыт ветераннарбыт ааттарынан күн бүтүн кизн туттабыт.



Билигин криминальнай милиция иһинэн холубунай ирдэбил сулууспата, ОБЭП (экономическай буруйдары оҕорууну утары отдел) киирэллэр. Итини тэнгэ нарко-тиктарынан сокуоннаа суохтук эргинээччилэри утары охсуһар отдел баара билигин уларыан турар. Онон би-һиги милициябыт иһинэн 7 оперативнай үлэтигэр элпит. Кинилэр ортолоругар милиция капитана Р.М. Куличкин, старшай лейтенант М.М. Шапошников, сержант П.И. Собакин бааллар. Быйыл республикатаағы милиция ос-куолатын бүтэрбит С.М. Павлов үлэтин эрчимнээхтик сағалаата.

Улууспут дьонун-сэргэтин олоһун араҥаччылаа-һынга кэлэр да өттүгэр үтүө суобастаахтык үлэлиэх-пит диэн бар дьоммутугар этэбит итинэн түгэниэн ту-һунан сулууспалыыр коллегаларбын, ветераннарбытын бу бэлиэ күнүгэр эбэрдэлиибит!

В.И. НИКОЛАЕВ,
криминальнай милиция начальнига,
милиция майора

РЕДАКЦИЯ ПОЧТАТЫТТАН

ПРЕЗИДЕНТ КЭННИТТЭН САНААЛАР

Күһүн I Хомустаахха 89 ыалга гаас холбонон үөрө-көгө олодохторуна балаан ыйын 23 күнүгэр Президент В.А. Штыров ыалдыттаата. Дәриэбинэ согуруу өттүнүгү ГРП-га сылдыан, гаас специалистарын көрсөн кэспэттэ уонна аттынаады ыалга сырытта.

Республика салайар эргимтэтэ, салайааччылар тула үмүрүһүн, хата Президент унуобунан арыый үрдүк буолан, эт харахпынан арый-ахта көрөн хааллым.

I Хомустаахха 1988 сылтан икки мэндимэннээх дөһөдө ааттанар тутуу ситэриллбэккэ «кириэппэс» буолан турар дьардыаматын көрөн, үс мэндимэннээх оскуола туттааха хайдаһый диэбит.

Президент В.А. Штыров уонна арыялааччыларын чугастарыгар хара үлэһит дьон көрө-билэ кэлбэтиллэр. Кини кэлэр сураһа ый аңарын инниһитэн иһиллибитэ. Онон ыаллар уулуссаларын таһын, маһы, бөбү ыраастаһылар. Бөбү тиэһии үлэтэ күөскэ ытыллыһа.

Бэйэни салайыһыы кириэтинэн, быйыл «Гормолзаводка» туттарар үүппүтүн бэйэбит тастыбыт. Былырын аналлаах массыына дьэйттөн хомуйарын саһана биридэ эмэ чаас аңара хойутаахтаһына мөбүү-эһии буолара. Кыралаан уларыйбыт. Нэһилиэккэ гаас кириэринэн ыалга сүөһү аһсаана лапта арыһыыр туруктаах. Билигин оһох, билиэтэ сыаналарын эбэн, гаас кириэһит ортотунан 28-30 тыһ. солк., чугуун оһогу эбэтэр сиздэрэй билиэтин ыллаххына сыаната ыраатар. Быйыл сайын олохтоохтор оттуу сатаатылар. Онон от атылылыллара буолуо. Ынаха төбөтүгэр бөрүлэр харчы, хас биридди ыалынан эбитэ буоллар, сайын оттоһунга трактор уматыгар, оһсор косилкаларга, саппаас чакса туһалаах буолуо этэ. Ынах төбөтүгэр харчыны чааһынайдарга бириэккэ тынан баран, оту атылылар сыананы хааччатыыллара өйдөмөт. Республика салалтата от үүнэр улуустарыгар солякканан, саппаас чааһынан компенсация биэрэн оттоһуо этэ. Ото суох кураан улуустарга от ыларга харчы биэрэрэ, дьону сүрүө суох онорор. Харчы оттуу, дьон кэтэх гардыстан олоһор курдук буолаллар. Сыл айы атын улуустарга отунан көмөлөһөрү оттуу Нам улуунун отчуттара техникаларга эргэрдэ, кинилэргэ көмөлөһүөххэ!

К. ИВАНОВ

КӨРӨН-ИСТЭН БАРДЫЛАР

Балаан ыйын 24 күнүгэр улууска РФ федеральной делегацията кэлэн барда. Ол курдук Хабаровскайтан Капитоненко Николай Алексеевич — РФ Президентин бэрэстэбиитэлэ, Дальний Восток Федеральной уокуругун боломуочунайа, Кырбасов Семен Васильевич — СР Президентин уонна правительство иһинэн администрация салайааччыта, хардарыта сибээс департаменты эппиэттээх үлэһитэ, кини салайааччыта Пахомов Егор Афанасьевич улуус үлэтин-хамнаһын көрдүлэри иһиттилэр, РФ Федеральной түмүктүн ыйааһын туолуутун бэрэбиэркэлээтилэр. Бу ыйаах туоларыгар СР анал дьаһал таһаарбыт. Ол дьаһал олоххо кириэр туолбутун-туолбатаһын болгоһотуу ылылар. «Нам улууһа» муниципальной тэриллэи докумуоннарын көрдүлэр, тэрээһин боһуруостарын бэрэбиэркэлээтилэр. Инникитин хайдах быһыылаахтык үлэлиир туһунан кэспэттиллэр, методическай сүбэ биэрдиллэр. Былырын 2002 с. муус устар ыйга бу бэрэбиэркэлиир хамыһыйа кэлэ сылдьан улуус үлэтигэр кэккэ соруктар туолбатахтарыгар сэрэтии биэрбитэ. Бу сырыыга кыаллыбатах үлэ-хамнас бириэмэтигэр быһаарыллан, РФ Федеральной бэрэбиэркэтэ дьаһалы толоруу үчүгэй диэн сыаналаан барда.

О. ПОТАПОВА

БАҤААРТАН ХАРЫСТЫАХХА

Быйыл ЖКХ үлэтин тэрээһинэ уруксу сыллардаагар ордук буолла. Итин айдаана суох кэмигэр бэрилиннэ. Онтон кыһынгы кылгас күн, үһүн үһүн улахан объектары баһаартан харыстыыр үлэ хайдаһа биллэр кэмэ кэллэ. Сылды-был иэдээһэ хатыламматыгар хас биридди объект хаһаайыныттан тутулукаах. Сыдыбыл алдьархайын кэспиттэн сарсыһыгар түүннэри оһоһуллубат баһаарынай циттэр, лом, лаппаахы, биздэрэ, баһыыр, кумах көстүбүккэ кураанах турара хараһы баһыыны диэн ааттанар. Оһоһуллубат күнүгэр дьэиттэн күрдээхтэ, лаппаахта аһалан ыйаан эриг диэбит оскуола директора мичээрди сылдьарын бэриһии саһыбын. Күннэтэ сэрэтэр-санатар баһаарынай чаас суоһа I Хомустаах тэрилтэлэрин салайааччыларын кулгаахтарынын сыйһыатта. Правительство ол күн баһаарынай чаастары тэрийиэх курдук туттуммута да, иэдээһи бириэмэ онорор диллээһин улаа умнуута хаалла. Нэһилиэккэ гаастааһын ытыгыларынан баһаартан сэрэтии үлэтэ күөскэ ытытыллахтааһын, Марха алдьархайа хатыламматын туһугар биридди салайааччы умнуо суохтаах. Партизан, I Хомустаах, Үөдэй нэһилиэккэ гаастааһын хатыламматын баһаартан сэрэтии үлэтэ күөскэ ытытыллахтааһын, Марха алдьархайа хатыламматын туһугар биридди салайааччы умнуо суохтаах. Партизан, I Хомустаах, Үөдэй нэһилиэккэ гаастааһын хатыламматын баһаартан сэрэтии үлэтэ күөскэ ытытыллахтааһын, Марха алдьархайа хатыламматын туһугар биридди салайааччы умнуо суохтаах.

К. ЕРЕМЕЕВ, I Хомустаах

ААН АЛАХЧЫН ЫҤЫАҢАР

Быйыл Ойуунускай сылыгар «Үс Хатынга» коммунистар ыһаахтыыр туһулгэлэригэр кыһыл былаах тэлибирини кыһыта, сөргө туруорулуна. Бу туһулгэлэ сахалыы таһаастаахтар элбэхтэрэ көрөргө үчүгэй баһыи, хаччы ыһаахха сылдьардыы сананаһын. Бары да эдэрдэригэр түспүт курдук тутсан көстөллөр. Экскүлээх эппитигэр дылы «хаама сылдьар хартыыналар».

Коммунистар ыһаах бары сиэрин-туомун тутуһан П.А. Ойуунускай 110 сылыгар аһамыт ыһааһы кини туһунан кизн ис хоһоонноох дакылаатынан астылар. П.А. Ойуунускай туһунан стэндэргэ кини олоһор кизниги сырдатыллыбыт. Аан бастаан манна иһиттибит М.К. Аммосов, П.А. Слепцов-Ойуунускай коммунистар быһылыларынан туох үлэни-хамнаһы ыһыттылар.

Ойуунускай коммунист быһыытын кизниги сырдатылыһа. Элбэх эһиэкэйдээх, тойуктаах ыһааха сылдьан сөрү диэн сөхтүм. Биһиги поэптыт Сэки-Уһунускай Ойуунускай туһунан хоһооно кизн биһирэбилэ ыһааһын ылла.

Быйылгы ыһаах Платон Алексеевич Ойуунускай 110 сааһыгар аһамыт сир Ийэ иччитэ Аан Алахчын ыһааһа. Хаһаангытааһар даһаны Ытык сирдэрбитигэр бары сиэри-туому тутуһан сүгүрүйэбит. Бары убаастыыр киһити улуус Ытык сүбэтин чилиэһэ Кривошапкина И.З. «Ытык сирдэри харыстыаһын» диэн суруйуутугар этиллэр алта боһурууска ылсан үлэлэстэхпитинэ Аан Ийэ дойдубут иччитэ Аан Алахчын эбэ хотуммут араһа чыһылы туруоһа.

Николай НИЛОВ

МОҤУОГУРУУ БУОЛСУ

Кураан сыллар охсуулура улахан буолла. Улуус ыраах нэһиликтэрэ Таастаах уонна Салбан ордук хоттордулар. Салбаннар Холлугуб, Килэтир диэн улахан күөлээхтэр. Бөһүлөк дьөно мантан ууланан, сүөһүлэрин уулан олороллор. Ааспыт кыһын хаар түспүккэ алаастар хото куурдулар, үчүгэй уулаһынан аатырар күөлэр хоттордулар, сорохторугар уу олохсуя сылдьыбыт суола-иһа кэстүбэт буолла.

Кыһын сүөһү уулуур уута суох буолла. Хайдах тынан сүөһүлэрин уулар ныманы була сатыылар. Ханчалы үрэх Хонор Бизтэн 10-12 км. үрэх уутун олохсунан, дьааманы хаһыы ытытылыбата. Суолу да оноруу барбата. Онон олоххо бириэни, олорон биэри буолла. Эрдэтэн былааннаан дьаһамыт буоллар, үрэхтэн ууну бастар кыалыы этэ дии саныбын. Илин Үөттөөх уута уолбута быданнаата: Арҕа Үөттөөхкэ, Сэмэйкэ эрэ аһыһар дуона суох бадаран уута ордон сытар. Бөһүлөктэн 3-4 км. тэйиччи Бардыалаах, Самалдан уонна Араһас күөлэрэ уолдулар.

Хаарботучу түстэһинэ, сүөһүгү уулаты тэриллээн сөбүн көрдүм. Ханчалы үрэх суолун онорон, ууну массыланан таһан олорор кыалыы эбитэ буолуо. Улуус салалтата, тыа хаһаайыстыбатын управлениета түргэн дьаһалы ылан, көмөлөһөр кыаһы былаанныылара бу тирээн кэллэ.

Г. КРИВОШАПКИН

САЙЫНҔЫ СОҢУННАР

Хатырык бөһүлөгүн устатын туһары 2 км. асфальт суолу бэйэ-бит суолу онороччуларбыт сайын устата дьаныһан туран кутан бүтэрдилэр. Өссө эбиигэр 150 кв. м. иэһнээх массыыналар турар сирдэрин онордулар. * * *

Хайа баһарар нэһилиэккэ бэйэлэрин олохторунан, быһыыларынан-майгыларынан чөл олоһу тутуһан олорор дьон аһаһа суохтар. Олортон биридэстэриһин быһыл 75-с хаарын түһэрибит ытык кырдыаһас Ю.Г. Титов буолар. Кини билиилээх ат баһааччы, XX үйэ чулуу тренерэ, норуот хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ. Быйыл сайын Дьоккуускай куоракка Туймаада ыһааһын атыннан баран көрөн кэллэ. Юрий Георгиевич Хатырыктан куоракка дылы 10 чааһынан айантан тиийдэ. Табах, арыгы диэни амсайбатах, аһар атахтаах инбэлиит 75 саастаах киһиэхэ туһугар хорсун быһыы буолар. * * *

Европа дойдунуларын Хатырыктан 6 оҕо күүлдэйдэн кэллэ.

Быйыл сайын Күгкүйэ биэрэгэ СГУ ВГФ 120 студена икки ый кэригэ оппутун-маспыттын, үөһмүттүн-көйүүрүбүтүн үөрэтэн, үөрэнэн бардылар. Үөрэхтэрин быһыыгар олохтоохторго оттоһон, күөс-көмө буолан абыраатылар. * * *

Хатырыктар былырынгы үүттэрин харчыта халлааннаан да көшүтэ, сирдээн да тимирбитэ биллэбэккэ сүттэ. Хата, тыа хаһаай-

ыстыбатын управлениета биллэр-битинэн хатырыктар бэйэлэрэ буруйдаах буоллулар, быйылгы үүнүүнү сүөһүгэ аһан биэрбиттэригэр (биэр эмэ киһи аспыта буолуо, баһар, күрүө бэйэтэ сууллубута буолуо). Буруй эрэ моттоһо доһо ману эттэхтэрэ. Ол да буоллар хатырыктар санааларын түһэртэтэр, хаһан эмэ харчы кэлиэ диэн эрэнэннэр «Эрэлгэ» туттара олороллор. Михаил Абрамов бэйэтин тракторунан 55 тн. үүтү таһан дьон махталын ылоһон ылар. Быйыл нэһилиэккэ 1900 тн. онугар 1940 тн. от оттонно. * * *

Атамай гараһа сабылларынан Хатырык баһаарынайдарын начальниктара В.Н. Дьяконов салалтатынан баһаарынай депо тутта сыдыбаллар. Тымныы туһунан иһинэ бүтэрэр соруктаахтар. * * *

Быйылгы сайынга биэр үөрүүлээх түгэнинэн биэр дойдуну аһахпыт государственной деятел М.К. Аммосов кыһа Лена Максимова кэлэн ыалдыттааһына буолла. Өбүгэлэрин өтөхтөрүнэн, аһатын төрөөбүт сиринэн сылдьан, аймах-билэ дьонуун кытта көрсөн барда уонна үгүс мөккүөрдээх Хатырыкка кириигэ тулар М.К. Аммосов пааматыһыгар бэйэтин санаатын эттэ. Лена Максимова пааматыһык сөпкө турутуун, өссө арыый көннөрүллэн, кэргэтиллэн оһоһулларыгар баһарда. Онноһор, доһоттоор, экстрасенстэр эппит мастарын көрөн-хараһан бөбөй-дирибит баар суол. * * *

Эрчим БАҤЫЛ

ЕВРОПАТТАН ИККИ МЭТЭЭЛЛЭЭХ



Күрэхтэһии Европа чемпионата буолан састаап олус күөстээх. Ол курдук аан дойду уонна Европа араас сылларга чемпионнара Россиятан А. Егоршина, Н. Лукс, К. Чулков, В. Егоров, Украинадан А. Беззубко, В. Матричко, С. Белоше-ев, А. Иванов, Е. Котенко, Молдавияттан Е. Миськова, Д. Дудко, Латвияттан Ю. Сауша, Е. Агапова, норуоттар икки ардыларынааһы кылаастаах мастардар Латвиятан А. Агапова, Белоруссиятан И. Михальченко ода. Маньык күөстээх састааптаах күрэхтэһиигэ кыттан биһиги оһорлорбут наһаа кэспит миэстэлэргэ хаалбатылар. Ол курдук бэйэлэрин бөлөхтөрүгэр 26 оһоттон Ньургуяана Гаврильева 11-с, Санина Попова 12-с буоллулар. Иккизн кыра саастаах кыргыттарга (12 саастарыттан алын) кыралара этиллэр. Эмиэ бу бөлөххө уолаттарга Эверстов Валера 38 оһоттон 18-с, орто саастаахтарга Никита Габышев 13-с, Валя Эверстов 14-с миэстэлэри ыллылар.

Ветераннар 22 буолан оонньоотубут. Сэттэ тур кэспиттэн I-III миэстэлэр иһин финалга таһан оонньоонунга мин Санкт-Петербургтан сылдьар ФМЖД мастара А. Тихееваны хотон баран эмиэ бу куораттан сылдьар спорт мастара Л. Петрованы бастааһын, иккискэ сабыртайтан тэһнэһэн хаалан иккис миэстэ буоллум. А. Тихеева үһүс бириэстээх миэстэтигисти.

Онтон блиц-турнирга мин бастаатым, Л. Петрова иккис, А. Тихеева үһүс буоллулар. Онон дойдубутугар икки мэтээллээх эргилиһибит.

Европа чемпионатыгар баран кыттан кэлэрибитигэр 15 тыһ. солк. спонсордаабыт Ил түмэн депутата Нь.С. Тимофеева, социальная харалта управлениетыгар, Хатын Арыы орто оскуолатын коллективыгар, нэһилиэгин дьаһалтатыгар, үөрэһири управлениетыгар, проэкса көмөлөспүт I Хомустаах, Таастаах нэһилиэгэтин дьаһалтала-рыгар, доруобуйа харыстыбылын управлениетыгар, Намнааһы профессиоһнальней лицей коллективыгар дириг махталытын тиэрдэбит уонна инникитин даһаны спортсмен оһолору өйүөхтэрэ диэн эрэнэһин.

Р. ЕГОРОВА, спортивной оскуола тренере

Музей барыбын сизркилэбит

Намнааһы П.И. Сивцев аатынан историко-этнографическай музей 1967 с. общественной саһалаһын быһыытынан тэриллибитэ. 1976 с. Дьоккуускайдааһы республиканскай музейдар холбоһуктарын филиала буолбута. Музей экспозициялара саха норуотун былыргы олоһун, дьэитин-уотун, туттар тэрилин, хаһаайыстыбаннай дьарыгын, култууратын, итэһилин онутэн оройоон историятын уруккуттан билгини кэмгэ дылы кэспитиллэр. Мин санаабар бу музейга сылдьыбатах киһи диэн улуус олохтоохторуттан суох буолуохтаах. Өссө ааспыт үйэ 80-сс. сыллата музейы 12 тыһ. таһа киһи көрөр, 240-чэ экскурсиялар, араас быһытапкалар уонна бэсидэлэр ытытылаллар эбит. Оттон билгин музей туруга хайдаһый? Үлэһиттэр кэспитиллэриһин урукку дьылларга холооттоххо дьон сылдьыта, экскурсиялар сыллата сэдэхсийэн иһэллэр. Биричинэтэ-культураһа, ордук музейга болгоһомто суох. Ааспытын билбөт норуот инникитэ суох буолар. Арвааны омуктар култураларыгар охтуу, ордук бөрүкүтэ суох ис хоһоонноох кэспитиллэринэн үлүһүйүү билгини ыччакка охсуулаах буолла. Ол онугар бэйэ култууратын, историятын сэгээрбэт буолуу, күннээһи олоһу тутуу, быһыытыгар-майгытыгар баар суол. Оскуола про-

грамматыгар сөп түбэһиннэрэн бэйэ-эбит улууспут, нэһилиэкпит историятын оһорлорго үөрэтэр үчүгэйи эрэ түстүөх этэ. Төрүттэрибит орон ааспыт олохторун кэһчээрри ыччаптыгыгар билиһиннэрэр хайаан да наадалаах. Онон история уруоктарын ыһтарга улуус музейа сөптөөх матырыйаалларынан көмөлөһөртөн аккаастаамаат. Үөрэх управлениета сылдьаһы былааньыгар киллэрэн кыра үп көрөр буоллар уруоктар музей иһигэр ытытыллахтара этэ. Музей дьэитэ эргэрдэ, экспозициялары аныгы матырийаалларынан сангардан оноруу үгүс үбү-харчыны эрийэр. Эһиһил сайын поэт Илья Дороевич Винокуров-Чадылдан төрөөбүтэ 90 сыл буолар. Кини мемориальная музей - дьэитин сөргүтөн оноруу былааннаанар. Биһиги улууспутугар чулуу дьоннорбут үтүө ааттары үйэтигигэ күттүөннээх үлэ барбат. Кэлэр өттүгэр «Энсиэли» программаһа култуура объектары бырайыактааһынга аныгы олох ирдэбилигэр бары өттүнэн эппиэттиир музейнай центр кириэрэ күүтүллэр. Түмүкпэр этимэ этэ күннээһи түбүктөн кыратык тэйэн, кэспитилээхтик дьаһанан култуура тэрилтэригэр, чуолаан музей кырата суох кыһалларыгар улуус салалтата, Дьоккуускай куоракка олорор биэр дойдубутугар күүс-көмө буолалларыгар ыһырыам этэ.

Кэспиттэ Лена УВАРОВСКАЯ

**УБААСТАБЫЛЛААХ УЧУУТАЛЛАР,
ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ҮЛЭ ВЕТЕРАННАРА,
ҮӨРЭБИРИИ ҮЛЭНИТТЭРЭ!**

Эниги профессиональнай бырааһынныкытынан — Учуутал күнүнэн барыгытын ис сүрэхтэн эбэрдэлибин!

Эниги түбүктээх үлэбит уустук социальнай боппуруостары быһаарыыга, үүнэр көлүөнэни киһи быһыытынан иитэн сайыннарыыга, оҕолору омок быһыытынан киэн тутта улааталларын ситиһиигэ, киһи-аймах бары сыаннастарыгар убаастабыллаахтык сыһыаннаһыны уһуууга тугунан да кээмэйдэммит, сыаналаһат уһулупчу оруоллаах.

Кэлэр өттүгэр үүнэр көлүөнэни иити үлэтигэр салгыи ситиһилэри, дыэзэтигэр-уоккутугар этэнгэ буолууну баҕарабын.

Ньургун ТИМОФЕЕВ,
Ил Түмэн депутата
02.10.2003 с. Москва к.

**САРСЫН – УЧУУТАЛЛАР
НОРУОТТАР ИККИ
АРДЫЛАРЫНААҒЫ
КҮННЭРЭ**



**ҮЛЭТИН КЭМИГЭР
СЫАНАЛЫАХХА**

Нам улууһа былыр-былыргытан долгуйар Дьокуускай куораттан чугас турар буолан сырыыта-айана үгүс. Олохтоохтор үгүс дьону кытта алтын ураты эйэстэр, аһаастар, судургулар. Мин үрдүктүк сыаналыыр киһим туһунан эниги хаһыакытыгар суруйуохпун баҕардым.

Кини Нам кыһа, Россия үөрэ-ириитин туйгуна Людмила Кирсановна Колпашикова. Кыра да кэм устатыгар биллэрбин кини үлэ-бэриинилээгин, олоххо дьулуурдааһын сөҕө-махтайа көрөбүн. Людмила Кирсановна идэтинэн педагог, оскуоланы бүтэрээт 1971 с. СГУ биолого-географической факультетыгар үөрэммитэ. Ол кэнигэ дойдутугар тахсан кэнчээри ыччаттары кэрээ-сырдыкка уһуйбута, олоххо үөрэппитэ. Педагог үлэтин бастагы хардылары саҕалыыргар кырдыаһас учуутала: «Кини

анала оҕону иити-үөрэтии, онно үрдүк маастарыстыбаны ситиһиэ», — диир характеристикатыгар суруйбута. Намга үлэ-бэриин сыйларын үтө тылынан ахтар. Оҕону иити үлэтигэр пионербаһа-атайтан саҕалаан, сайынгы кэмгэ пионер лааһырдарыгар үлэлээн учуутал идэтин талбытым диир кэпсиир. Үгүс сыйларга тохтобула суох, күүһүн-күдэрин барытын оҕолору иити-үөрэтиигэ анаабыта. Кини билигин Дьокуускай куоракка үгүс тулаайах, ырахан ити-илээх оҕолор, кинилэр төрөппүттэрин ортолоругар былааннаах үлэни ыттар. Ырахан идэ дьынгээх тулуур, оҕолорго тапталы эрийэр. Бу сыйлар усталарыгар кини илтигин иһинэн, сүрэхтин истин сыһыаннан хас оҕону аһарыта, олоххо суолларын сөпкө булалларыгар көмөлөспүтэ буолуой?

1995 с. ыла кыаммат дьэ кэр-



гэн оҕолоругар үлэ лааһырын тэрийэн үлэлэтэр. Ол курдук социальнай харалта управлениетын иһинэн «Милосердие» диир лааһыры үрдүк таһымнаахтык тэрийэн, куорат оҕолорун волонтерскай хамсааһы-

нын олохтоспота. Билигин ол туруоруу көмөтүнэн оҕолор кыра да буоллар хамнастанан, үлэлэрэ үбүлэнэр. Людмила Кирсановна бэйэтин идеятын өйөөчүлэри булан, социальнай харалта управлениетын начальнига А.И. Поисееваны, үлэ биржатын үлэни-тэ М.М. Федоровы, «Саха-Азия оҕолоро» фонда председателэ О.М. Андросованы кытта сүбэлэрин, күүстэрин холбоон үлэлиллэр.

Итилэри таһынан сый аайы экологической үлэни бытан турары тэрийэн, Н.П. Колпашиников «Эркээйи» лааһырыгар оҕолорун илдэн сырытынарбыта. Бэйэтэ биолог идэлээх буолан, оҕолорго айылҕага сыһыаны ингэрэр. Айылҕа харыстабылыгар үлэтэ үрдүктүк сыаналаммыта.

Людмила Колпашикова оҕо сааһыттан күн бүгүнүгэр диэри сценаттан түспэт бэртээхэй үгүсүтүт. Билигин даҕаны сааһыгар сөбө суохтук эрдэрин эрчимнээхтик туттан-хаптан, имигэс илиилэрин хамсатан үгүсүтүтү сөҕө көрөбүн. Кини быйыл «Аһымал» акциятын саталлаахтык тэрийэн, уоттаахтык-күөстээхтик, үгүс кыттааччылаах ыһпытын үрдүктүк сыаналаатыбыт. Үлэтин үгүнигэр сылды-

ар педагог иһики былаана кизг. Кэлин кэмгэ «Аһымал» акцияларын, концерттары кизгэ эйгэрэ таһааран эрэр. Дьэ-тигэр күнү быһа телефонун тыһа тырылас, аана куруутун аһаҕас бальдыттым-сах ыал. Таптааһаах ийэ, эбэ, кэргэн. Үөрэппит оҕолоро куруутун киирэ-тахса сылдыаллар. Олохторугар ыарахаттары көрсүбүт үөрэнээччилэрэ сүбэ-ама көрдөөрү кинини булаллар.

Л.К. Колпашикова кэлэр сылга үйэ аһаҕаһа үбүлүүнү бэлиэтиэ. Төрөөбүт улууһун салалтата, дьоно-сэргэтэ, үлэ-бэриин тэрилтэлэр республика киин куоратыгар айымньылаахтык үлэлээн-хамсаан төрөөбүт Намын аатын ааттатар, нарын-намчы, туруу кыыстарын өйдөөн-санаан аасталлар диир санааттан суруйдум.

М. БУРНАШЕВА,
Дьокуускай куорат

**ДЭГИТТЭР ТАЛААННААХ
УРАТЫ КИҢИ**



Бу орто дойдуга олоду киһи кизэргэтэр. Онуоха дэгиттэр талааннаах, олох үөһүгэр күөстүү оргуйа сылдьар актыыбынай позициялаах дьон үгүстэр. Олортон биридэстэрэ — улууспут бири биллэр, ытыктанар киһитэ, Саха Республикатын үөрэ-ириитин туйгуна, талааннаах мелодист, спортсмен, Нам начальнай оскуолатын директора Егоров Валерий Ефремович.

Кини Бүлүү Чочутуттан төрүттээх, кыра эрдэтигэр барыга-бары састаас, сытылары-сымнаһас майгылаах, кэскиллээх өйдөөх, дэгиттэр талааннаах киһи. Оҕо сааһа, студент сыллара төрөөбүт-үөскээбит Бүлүүтүгэр ааспыттара. Үлэни быһыытынан олохун суолун бастагы хардытын Нам улуунугар кэлэн 2 Хомустаах орто оскуолатын саҕалаабыта.

Баай, дилин ис хоһоонноох олохтоох киһи туһунан саас-сааһынан уурталаан суруйдаахха, бэйэтэ хас да томнаах айымньы буолара буолуо. Валерий Ефремович — үтө үлэни, бастыг учуутал, кэскиллээх салайааччы. Салайар талаан киһиэхэ барытыгар бэрил-

либэт. Дьону-сэргэни кытта тапсар, күннээри олох-дьаһах ымыгар-чымпыгар тийэ аттарар, инникини анааран өтө көрөр өйдөөх-санаалаах буолан Валерий Ефремовичи 1984 с. 2 Хомустаах нэһилиэтин Сэбиэтин председателиэн быһбардаабытара.

Оскуола үөрэтэн таһаарар оҕолоро, кинилэр өйдөрө-санаалара, ситиһиллэрэ, оскуола үүнэ-сайдан тахсыта учууталтан, салайаачыттан олус улахан тутулуктаах. Валерий Ефремович оскуола педколлективин сайыннарылаах үөрэти суолугар киллэрэн, билигин Нам начальнай оскуолатын — республикага биллэр оскуола.

Кини салайар ситимин бири сүрүн уратыта: кадры сөпкө сүүмэрдээһин, коллектив хас биридэи чилиэтин таба өйдөөһүн, бири өйгө-санаага киллэри. Төһө даҕаны омос көрдөхкө кини сымнаһас, күлэ-үөрэ сылдьар курдук эрээри, бэрээдэги тутар, эпити тылын энчирэппэт кытаанах салайааччы. Ол да иһин аҕыйах сый иһигэр начальнай оскуола икки төгүл республикага «Сыл бастыг оскуола» ааты ыла. Ону тэнгэ кини аттестацияны мэдди ситиһиллээхтик барар. 2001 сыллаахха республикага «Бастыг директор» знагынан бэлиэтэммитэ.

Валерий Ефремович — мелодист. Музыка эйгэтигэр кини эдэр сааһыттан кирибит. Ол курдук Бүлүү педучилищетын үөрээн бүтэрээт да, духовой оркестр салайааччытынан үлэлээбит. Оттон 2 Хомустаахха сылдьан (оччолорго начальнай кылаас учуутала предмети барытын үөрэтэр) ырыа уруогар оҕолорго сөптөөх ырыа аҕыйах, суоҕун да кэриэтэ буолан, бэркэ эрэйдэммитэ. Ол иһин да буолуо, бэс чаҕдалаах, үрдүк мырааннаах, энсилгэннээх сүүрүктээх Өлүөнэ өрүс биэрэгэр турар 2 Хомустаах дьикти, кэрэ айылҕата дьайдаҕа буолуо, кыра саастаах оҕолорго ырыа айыыга холонон көрбүтэ. Аан бастагы ырыата

«Маннайгы хаар» хаста да уусуран самодеятельность дипломунан бэлиэтэммитэ. Итинтэн тирэх ылан, утуу-субуу кини суруйбут ырыаларын оҕо-аймах ыллаан энгээрдэр. Суруйбут ырыалара республика конкурстарыгар иһиллэр. 1990 сыллаахха «Аан дойду кэрэтин — оҕолорго» девизтээх кыра уонна орто саастаах оҕолорго аналаах ырыалары айар республикатааҕы сабыылаах конкурска бастагы уонна үһүс миэстэлэри ылбыта. Мелодист кыра саастаах оҕолорго уопсайа 50-тан тахса ырыа айда. Кини ырыаларын «Оҕолор — быһкаа күннэр» диир хомуурунуйга 1999 сыллаахха күн сирин көрбүтэ.

Валерий Ефремович бэйэтин инициативатынан сый аайы «Энсиэли оҕолоро ыллыылар» диир үс бөлөбүнэн улуустары ырыа конкурсуун ыттар. Бу конкурс, кырдык даҕаны, араас ырыаһыт оҕо талаанын толору көрдөрөр, сценическэй культура сайдытыгар үрдүк таһымы, кыаһы биэрэр ырыа түһүлгэтигэр кубулуйда. Билигин Валерий Ефремович республикага биллэр мелодист, мелодистар союзтарын чилиэнэ.

Кини оҕо ырыатын таһынан улахан дьонго анаан үгүс ырыаны айда. Аны ырыа тылын бэйэтэ суруйар. Ырыа тыла-өһө сүрдээх хомойой, ис дууһаттан тахсар ийи-илээх буоланнар киһини долгуталлар. Холобура, «Энсиэлибэр кэллим», хайдах курдук үтүкөн ырыаны?! Ама, хайа Намга төрөөбүт-үөскээбит, дойдутуттан ырааһынан тэлэһиэ сылдьар киһи ити ырыа тылларыттан, мелодиятыттан уйадыбат буолуой?! Ырыаларын матыһытара кини күннээри дьарыгын арайаллар, ол курдук барыбытыгар ааннал буолбут үрүг халааттаах быраастар, оҕолор билигэ үөрэтэр учууталлар, тыа киһитин сүрэхин ортолунан кириэр «Отуу уота», «Дыгылбахтыы сүүрэр Наммыт сирэ» уо. д. а. үгүс ырыаларын дьон-сэргэ таптаан

ырыа гынан ыллыыр.

1990 с. Нам улууһа төрүттэммитэ 200 сылыгар аналаах «Оо, кэрэ Нам сирэ!» диир девизтээх ыгыттылыбыт ырыа конкурсугар «Үчүгэйиэн, Нам сирэ!» диир ырыата лауреат аатын ылбыта. Мелодист 1990 с. «Аан дойду кэрэтин — оҕолорго» диир девизтээх кыра уонна орто саастаах оҕолорго аналаах ырыалары айар республикатааҕы сабыылаах конкурска бастагы уонна үһүс миэстэни ылбыта, «Алтан чуораан айылгы» диир ырыаны айарга республикатааҕы конкурска «Бүтэһик чуораан» диир ырыата анал бириининэн наһараадалааммыта. «Сир биһик» диир республиканскай ырыа айааччылар конкурстарыгар бастагы миэстэни ылбыта.

Кини ырыаларын республика араас муундуктарыгар ыччат таптаан ыллыыр. Араас конкурстарга, «Хотугу сулус» телерадио бириилэригэр үгүстүк кини ырыата иһиллэр. 2001 с. Саха Республикатын ырыа айааччыларын айар союһа «Саха сирин мелодистара» диир ааттаах кинигэни таһаарбыта. Бу кинигэ Валерий Егоров аата республика биллиилээх мелодистарын кытта тэнгэ ааттанар. Валерий Ефремович үгүс сыллаах айар үлэтин түмүгүнэн «Энсиэли оҕолоро ыллыылар», «Оҕолор — быһкаа күннэр» диир оҕолорго уонна «Умай, умай отуу уота» диир улахан дьонго анаан альбомнары таһаартарда.

Ону тэнгэ Валерий Ефремович оҕо эрдэтигэр спордунаан таптаан дьарыктанар. Спорт хас да көрүнгэр күүһүн холоно сылдыбыта. Ол эрээри саамай таптаан, үлүһүйэн турар, остуол тенниһинэн дьарыктанар. Олохун дөвөрө Евдокия Васильевна Намга олохсуйооттарыттан теннис сайдытытын үрдүк таһымна таһаардылар. Валерий Ефремович өр сылларга Нам улуунун остуол тенниһин федерациятын салайааччытынан үлэлээн кэллэ. Бу кэмнээргэ улууска теннис көрүнгэ биллэ сайынаа, үгүс ситиһиллэннэ. Ол туһунан улууспут теннискэ хамаандата кини уонна илин энэр улуустар күрэхтэһиллэригэр сылын аһыан бастагы уонна иккис миэстэни ыла буолар. 1992 сыллаахха Егоровтар дьэ кэргэн республикага теннискэ команданан

күрэхтэһиигэ иккис миэстэ буолан, үөрүү өрөгөйүн билбитэ. Оттон 2001 сылга кини уонна илин энэр улуустар күрэхтэһиллэригэр кэргэн Евдокия Васильевна дьахталлар уонна Валерий Ефремович эрдонго иккис абсолютнай чемпиоон аатын сүкпүттэрэ.

Ону сэргэ Валерий Ефремович салалтатынан үгүс республиканскай таһымнаах күрэхтэһиллэр ыгыттылыбытара. Ол курдук: 1997, 2000 сылларга кини уонна илин энэр улуустарга биридиилээн уонна хамаанданан бастыһы иһин күрэхтэһиллэр, 1994, 1999 сылларга республика күөстээх теннисчигэ Староватова Е. В. аатынан Нам улуунун аһаҕас турнира, Дальний Восток уонна республика элбэх төгүллээх чемпионо Оконешиков П.П. аатынан республиканскай турнир, 1993 сылга республика күөстээх теннисчигэ, саахымакка республика элбэх төгүллээх чемпионо Кутукова А. И. аатынан республиканскай күрэхтэһиин, 1998 сылга спорт ветерана, остуол тенниһигэр Нам улуунун чемпионо Шапошников Ю.И. аатынан күрэхтэһиин.

Валерий Ефремович, үгүсүт биллэрин курдук, эйэлээх дьэ кэргэн аҕа баһылыга, туллар туттааҕа, эркин курдук эрэнэр киһитэ, дурдата-хаххата. Кини үс уол оҕо, икки сизэн таптаалаах төрөппүтэ, убаастанар эһэтэ.

Кини кинигэтин ыгыттылырын быһыгар маһынан уһанарын олус сөбүлүүр, умсугуулан турар дьарыктанар. Ол мэкитиэтинэн дьэтигин, олбурун тупсаҕай тутуулар буолаллар. Иллэн кэмин мелодист туһалаахтык ааарарын астынар. Булт, балык — кини айылҕа сүрүн дьарыга.

Дьэ, бу курдук бары өттүнэн дэгиттэр талааннаах, киһи эрэ киэн тутта дьонго-сэргэ кэпсиэх, илиискэ түһэрэн уһун үйэлэргэ үйэтигиэх, кини олохтор олохун омоон суолун устуун батыһа хаамаах дьикти, ураты киһитэ.

Олох олоҕо кэлбит ураанхай киһи кэнигэр туох эмэ үйэлээҕи, кэрэни хаалларар, төрөөбүт Ийэ сиригэр уратыны, диктини айартулар аналаах. Ол сизиринэн Валерий Ефремович биридэ бэриллэр олохун дьоллоохтук, интэриһинэй-дик олоҕор.

Оксана ПОТАПОВА

УЧУУТАЛБЫН УМНУБАППЫН

Хамааттага оскуола аһыллан үөрэх, сайды тюрлелибитэ 70 сылын туолар. 1933 сыл алтынны ыйыгар Ары Тийкэ оскуола аһыллан, оро-аймах үөрэнэр дьолломмута. Улахан дьон аага, суруйа үөрэммитэ. Нэһилиэниэҕэ үөрэх, сырдык тарҕаммыта. Сыллар-хонуктар аасталлар да кинилэр ааттарын умнубаппыт.

Хамаатта нэһилиэгиттэн учуутал идэтин ылбыт Москвитин Петр Николаевич буолар. Атын оскуола дьон үлэлээн бараан, 1943 с. Хамаатта начальнай оскуолатыгар учууталлаабыта. Ол сыллар олус хабыс этилэрэ. Сэрии сылларыгар аһыыр ас бэрт кырымычык буолан, дьон үксэ тотохана аһаабакка ачык аңардаах сылдьан үлэлиллэрэ. Учууталларбыт олохторо итинтэн, баҕар, оччо ордута суох буолуо да, биһиги, оҕолор, ордугургуу саныырбыт.

1943 с. оскуола дьон ааннара талаччы аһыллыбыттар. Үөрэх сыла сафаланаар линейкатын Петр Николаевич тэрийбитэ. Сытычыпчархай тыллаах учуутал этэн тыһынан барыта, тылыттан өһүттэн истэн ирдэбиллээх, кытанах учуутал буолуорун билбипит, онон кумуччу туттан сылдыбыппыт.

Уруокка уу чуумпу буолара. Петр Николаевич наһаа ирдэбиллээх, аккуратнай этэ. Переменаҕа сүүрү-көтө, айдаара сылдьан, кини иһэрин көрөөт, бары тохтуу түһэрибит. Истэниэҕэ сыста түһэн хамабааччы турабыт. Бөрүө охсунунарыйта диэн сүүсүлээх дьаллык баара. Петр Николаевич итинниги сөбүлээбэт этэ. Көрдөүнэ бөрүөбүн ытыһыгар кутан ыла уонна төттөрү биэрбэт. Көрдөһөн да төттөрү ылбаккын. Хаарын малгыттан маттарын ол. Петр Николаевич уруокка өйдөнүмтүө баҕайытык быһаарар, кэпсиэр. Ол курдук сааһылаан кэспэбитин уруок бүтүүтэ ыйытар уонна бэлиэҕэ ылар. Чуумпуран олорон истэри сиһинэр. Дьыһэҕэ сурудаҕы толорон калэргин муос-таас курдук ирдиир.

Мин кинизэхэ хас да сыл үөрөммитим. Төрдүс кылааһы үөрөппит сыһын ордук үчүгэйдик өйдүүбүн. Начальнай оскуола выпускной кылааһа ордук эппиэттээх быһылааҕа. Кичэйэн үөрэтэр, ыйытар уонна суруйтарар. Аргунов Дима,

детдом иитиллээччитэ, биһиги, оҕолор, билбэтэхпитин билэрэ, бөрүкэ кэпсиэр дьобурдааҕа. Кинини үгүстүк кэспэтээрэ. Биһиги болҕойон истэбит. Итинник үтүө быһыыга элбэхтик үөрөспүтэ. Ол иһин учууталбын умнубаппын. Мин быстан түһэр уруогу уруһуй этэ. Сатаан уруһуйдаабакка дьэ мун. Чиэппэр түмүгэр «4» сыананы туруорбут буолара, тор онугун билбэппин. Оччоҕо уруһуй сүрүн предметкэ аахсыллыбат этэ, кыһаллар эрээри сатамматаҕына

ойдүүрө эбитэ буолуо. О н о н үчүгэй ахсаанна киирсэрин. Хамаатта орто оскуолатыгар директорунаан үлэли олордохпунанамтүм сылдьара.

Кэспэһэттэн иһэн дьэбээм киирэн ыйытабын: «Петр Николаевич, эн уруһуй уруогар мин соччо сатаабатым үрдүнэн төрү гүөрду туруорар этигиний?» — диэн. Онуоха кини: «Эн директор буоларгың эрдэттэн билбитим», — диэрэ.

Петр Николаевич Москвитин Хамаатта төрүт олохтооҕо этэ. Күннэр-дьыллар тохтоло суох аһаллар, оттон биһиги, кини үөрэнээчилэрэ, учууталбытын умнубаппыт, аатын-суолун үрдүктүк тутубут. Кини бастаан утаа учууталлар уопсай дьыһэлэригэр, оскуола олорон буолара. Хойутуу дьыһэтуттан нус-бааччы олордута. Булчут уонна балыксыт этэ. Ити идэтин олоҕун быһаһын тухары быраһааҕа. Күһүн мунхаҕа сылдыһаара, балыга, сибизһэй аһа суох тэһийбэт быһыылааҕа.

Тийэх суолугар атаарыны тэрийсипитим. Бары даҕаны саба түһэн, бэрт үчүгэйдик тэрийэн көмпүшүт. Учуутала сылаас, үтүө тыллар этиллибиттэрэ. Ол диэки охсулуннахпына учууталым сытар сириң чопчу булан, чуумпуран, тугу эрэ ботугураан аһааччыбын. Учууталбыт Петр Николаевич Москвитин үтүө аатын-суолун умнубаппыт, өрүү саныыбыт, мааны тыһынан ахтабыт. Ол буолар биһиги тыһынаахтар орто дойдута баарбыт тухары үчүгэй дьон туһунан умнубакка, ахта-саныы сылдыһарбыт.

Г. КРИВОШАПКИН

Бу үөрэх дьыла биһиги бары убаастыыр учууталбытыгар, аҕа табаарыспытыгар, учууталлар учууталларыгар, күндү дьүөгэбитигэр Турантаева Мария Павловнага кэрэ-бэлиэ сыһынан буолла. Бүлүүттэн төрүттээх, Эдьигээн орто оскуолатын бүтэрбитэ. Маша Михайлова 1963 с. Дьокуускайдааҕы педучилищени бүтэрэн начальнай кылаас учууталын, 1979 сылтан историк идэтин баһылаан күн бүгүгүгүр диэри үлэлии-хамсыы, сүһүөбүн үрдүгү сүүрэ сылдьар дьоллоох киһи. Ол аата олодун 40 сылын оҕону иитиниэ-үөрэтинигэ анаабыт. Эттэххэ дөбөн 40 сыл диэн. Сорох киһи күн сиригэр олонор аһар олоҕор тэҥнээх. Оттон Мария Павловна билигин да эрдэди эрчимнээх, сыһыдам, олонор турбат түбүктээх киһи. Кини айылҕа сылдыһарын, сибизһэй салгыһына хаамарын, хайыһардыһарын, сөгүөлүүрүн сөбүлүүр. Бу барыта Мария Павловна олодун сүһүн оптимистическайдык тутарыгар, олоругугар, үлэлииригэр көмөлөһөрө саарбаҕа суо.

Мария Павловна оскуола үлэлээбит 40 сыл түбүктээх кэмнэригэр 12 сыл завучунаан, 3 сыл директорунаан үтүө суобастаахтык үлэлээбитэ. Завуч быһыытынан болҕомтотун ордук кабинетнай системанан, уроктарга техсредствоны туттарга, оскуола иһинээҕи хонтуруолу күүһүрдүгү уурара. Ол барыта үөрэх хаачыстыбата тупсарыгар сүрүн ирдэбил этэ.

Мария Павловна үөрөппит

ДЬОН ТУҢУГАР

оҕолоро улуустааҕы история олимпиадатыгар күүһүрэн суох кытталлар. История предметин кытта сибээстээх үөрэх араас заведениеларыгар киирэн үөрөнө сылдыһаллар.

Кырдыаҕас, опыттаах учуутал история, ОРЭ уроктарыгар араас таһымнаах анкеталары, тестэри толорторон билигин оҕолор олоххо сыһыаннарын, олоҕу хайдах өйдүүлэрин ырытан түмүк оҕорбута. Ол түмүктэрэ Саха сиригэр «Народное образование» сурунаалга Мария Павловна опытын республика учууталларыгар тарҕатыы быһыытынан бачээттэммитэ. Олодун устатын тухары да буолуо, оҕолорго, нэһилиэниэҕэ лектор-пропагандист быһыытынан кинизник биллэр. Нэһилиэниэҕэ научнай-практическай билини биэрэргэ кини олоххо актыыбынай позицията, араас таһымнаах семинардара, курстарга бэйэтин билиитин кэпэтэргэ улахан төһүү күүс буолар.

Мария Павловна дьонго, табаарыстарыгар үчүгэйи оҕорон дьон туһугар олорон. Ол курдук кэккэ сылларга нэһилиэкс кырдыаҕастарын сэбиэтин председателинэн үлэлиир. Кини нэһилиэк кырдыаҕастарын илээн-сафалаан, куоратынан, уллуһунан күүлэйдэтэр, бырааһынныытааҕы сыһыланнарын тэрийэр. Күн айы иллэнэ суох, тух эрэ түбүктээх үлэлээх, дьон туһа диэн

сүүрү-көтө сылдыһар киһи. Ол да иһин Мария Павловна салайар кырдыаҕастарын сэбиэте улууска биэр бас-тыгнар ааттарыгар сылдыһар. Партизан кырдыаҕастара сааһыра бардыбыт дьэбээккэ ыллаан-туойан, ырыа-хоһоон айан, истээнэн, бал туойунан дьарыктанан, хаартысканан умсугуян, араас сценкалары туруортуан тух кыалларынан көхтөөхтүк олоронлор. Бу барыта Мария Павловна көүлээһининэн, кини тэрийиитинэн барар.

Манньык үтүө киһи истинг кэргэн, 3 уол тапталаах ийэтэ, 5 сиэнэйэс эбэтэ. Дьүөгэ быһыытынан Мария Павловнаны үтүө субэһит, үчүгэй табаарыс, ханнык баҕар түгэниэргэ өрүү көмөлөһөр, эрэллээх табаарыс буоларын бэлиэтиэм этэ. Дьэ ити курдук 28 сыл устата Партизанга ситиһилээхтик үлэлиир, олорон педагогическай үлэ ветерана, Россия үөрэҕүйтүгүна Мария Павловна Турантаева. Күндү дьүөгэбин 40 сыллаах айымыылаах да, түбүктээх да үлэтинэн кэлэн иһэр бырааһынныктырынан — Учуутал күнүнэн, кырдыаҕастар, ийэлэр күнэринэн биэргэ үлэлиир коллегаларын, администратция ааттарынан истиник эбэрдэлибин!

М.М. ЖИРКОВА,

Партизан орто оскуолатын французскай тылын учуутала

Билсинг: «Репортер»түмсүү

Хамаатта- Саха французскай оскуолатыгар бу үөрэх дьылыгар «Репортер» диэн куруһуок аһыллан үлэтин сафалаан эрэр.

Куруһуогу нуучча тылын, литературатын учуутала Мария Григорьевна Винокорова салайар. Түмсүү сыалынан-соругунан, бастакынан, оҕо суруйар дьобурун сайыннарыы, иккиннинэн, айар үлэ теориятын билиһиннэри (хаһыат жанра барыта киирэр), үсүһүнэн, «Эн сизили» хаһыаты кытта сибээс олохтоохун буолаллар. Куруһуокка айар дьобурдаах, суруйар баҕалааҕа 6-7 кылаас оҕолоро дьарыктаналлар. Оҕолор оскуолагар олодун, сүрүн сонуннарын кэмизтэн-кэмизгэр хаһыат нөҕүө ааҕааччыларга билсипиннэрэ турар бадалаахтар. Убаастабыллаах ааҕааччыларым, салгыы оҕолор айар үлэлэрин эһиги дьүлүүтүгэр таһаарарбын.

Кыра сүһүөкс кылааска ыөрөтпүт учууталбар С.С. Новгородовага аныгыбын.

Учууталбар

Сайаҕас майгылаах, Амараах дууһалаах, Учуутал дөрбүн Олустук таптыбын. Наһыллык туттангың, Холкутук кэпсиригин, Долгуяа истэриң, Дуоһуяа көрөрүм.

Готовцева Ньурегуяана, Хамаатта-саха французскай оскуолатын 6 кылааһын үөрэнээччитэ.

МИН УЧУУТАЛЛАРЫМ

Үөрэх баар бараммат баай. Бу бараммат баайы биһизэхэ учууталлар бэлэхтииллэр. Хас биридди учуутал биһигини ис сүрөҕүттэн таптаан, үчүгэйдик санаан, сырдык олоҕу баҕар бэйэлэрин биллиилэрин, күүстэрин анаан элбэххэ үөрэтэллэр. Ол курдук, биһизэхэ араас предметтэргэ талааннаах, оҕо үчүгэй сыһыаннаах учууталлар үлэлииллэр. Холубур, нууччалыы ыраастык сангарарбытыгар, сыһата суохтук суруйарбытыгар, ааҕарбытыгар Елена Степановна Софронова өрүү кыһаллар. Нуучча тыла хаһан баҕарар, хаһан баҕарар наадалааһын өйдөтөр. Математика учуутала Таркаева Анна Григорьевна уроктарга олус интэриһинэйдик бараллар. Кини аңардас суоттуурга эрэ буолбакка, толкуйдуурга, быһаарарга, араас ньыманы туттарга үөрэтэр. Бу уруок син биэр киһи олоҕор наадалаах, сороҕор учууталын үөрөспүтүн олохтор өйдөөн-санаан кэлэн туһанаһын. Өссө мин санаабар, саамай наадалаах предметинэн бэйэн төрөөбүт төрүт тылын уруога буолар. Саха тылын, литературатын учуутала Ульяна Михайловна Флегонтова төрөөбүт тылларын диригиник биллиинэр, кини тутунуннар диэн үөрэтэр. Ити курдук, мин учууталларым биһигини сайыннаран, олохторугар туһаныахтара диэн сүрдээһин кыһаллан үлэлииллэр. Түгэниэн туһанан, кинилэри Учуутал күнүнэн эбэрдэлибин уонна атын оҕолору учууталларгытын убаастыыр, харыстыыр буолун диэн этиэхпин баҕарарбын. Учууталлартан биһиги барыбыт инники олохпут тутулукутаах.

Егорова Мотя Хамаатта-Саха французскай оскуолатын 6 кылааһын үөрэнээччитэ.

ИИРЭХ ТЫЛЛАР

Убаастабыллаах ветеран учууталларытын, коллегаларытын **ЕЛЕНА НИКОЛАЕВНА ГАБЫШЕВАНЫ — 70, АННА АЛЕКСЕЕВНА ДОЛБАЕВНАНЫ — 70, ЛЮДМИЛА СОФРОНОВНА ПАРКОВАНЫ — 60** саакытын туолбут өрөгөйдөөх үбүлүүдэригитин уонна Учуутал күнүнэн ис сүрөхтөн истиник эбэрдэлибит!

Эһиги учуутал идэтин баһылаан оскуола боруогуттан, олох сайдар кэскиллээх эйгэтигэр дойдубут дьолун-соругун уһансар дьон буоларга элбэх ахсааннаах үөрэхтээх үлэһит дьону иитэн-үөрэтэн таһаардыгыт уонна өссө да ыччаты иитэ-үөрэтэ сылдыһарыт. Учууталларыгыгар барыбыт туһугар сылаас сыһыангыт, уҕараабат тапталгыт, кыһамныыгыт иһин сүһүөхтээх бэйэбит сүгүрүэйбиз, махтанабыт.

Эһизэхэ дьол-соргу тосхойдун, үөрүү-көтүү аргыстаһын. Кэңчээр ыччакка кэспэнигэр киирэр көрэмэс олохтук аргыстаах суола сизээн тизэриң, арыаллаан аҕалын, айыһыккыт аргыстаһын, изийэхсиккит энгэрдэстин диэн алгыс тылгытын тизэрдэбит.

Учуутал диэн күндү тыһынан Саньырбын, таптырбын барытын этэбин

Олоххо сирдээбит үтүөүр махтанан «Баһыыба» бастыгын Эһизэхэ этэбин Күн күбэй Эн аатың аргыстаах сылдыһабын

Учуутал баар буолан билиинэн баайдаанан

Кетөбүн кый ыраах күөх халлаан кырсынан.

НСОПШ-1 коллектива

Күндү коммунальнай хаһаайыстыба ытык дьоммутугар тыл, үлэ ветераннарыгар! Алтынны 1 күнүгэр аан дойдутаагы холбоһук бүтүүнэ бэлиэтиир кырдыаҕас дьон күнэриңэн эһигини эбэрдэлибит!

Эһиги бэйэни харыстаммакка үлэлээбит үлэһит, тэрилтэ иһини диэки сайдарыгар улахан төрүт буолар. Бу сана үйэҕэ эһиги олоххо баай опыккыт, эһиги муудараскыт уонна эһиги өйбүлүүтүттэн биһиги улахан тирэх өҥөстөбүт. Күндү дьоммут, ыарыыларга уонна олох кыһалдаларыгар бөрүһүмүн, оҕолоргутугар уонна сизинэригитигэр сүрэххит сылааһын биэрэ турун, кинилэри сизэ-майгы төрүттэригэр, үтүө дьылааларга алҕаа!

Өссө төгүл эһигини, ытык-мааны кырдыаҕастарытын, истингин эбэрдэһэн туран, өссө уһуннук, дьоллоохтук олорон диэн алгыс тылгытын тизэрдэбит.

Коммунальнай хаһаайыстыба администратцията уонна профкома

Үөдэй орто оскуолатын коллектива, биэргэ үлэлиир коллегабытын физическай культура учууталын **ДЯГИЛЕВ ДМИТРИЙ АФАНАСЬЕВИЧ** үйэ ортолоох үбүлүүһүнэн уонна оскуолаҕа үлэлээбитэ 25 сылынан итиник-истинник эбэрдэлибит. Кытаанах доруобуйаны, дьолу-соргуну, бары үчүгэйи баҕарар.

Күндү дьүөгэбитин, Көбөкөңгө ветеринарнай враһынан үлэлиир **РУМЯНЦЕВА МАРИЯ ПЕТРОВНАНЫ** — күнү көрбүт бэлиэ күнүгүнэн — үйэ аңардаах маанылаах үбүлүүһүнэн итиник-истинник эбэрдэлибит!

Баҕарабыт халлаан ырааһын, доруобуйа кытаанаһын, дьол-соргу толорутун, сарсынның саргыһаах, кэлэр кэмин кэскиллээх буоллун диэн алгыһыбыт.

70 с. биэргэ үөрэммиттэриң

МАХТАНАБЫТ

Биһиги күндү таптыыр балтыбытын, эдьийбитин, кэргэммин, ийэбин Попова Наталья Семеновна олодун бүтэһик күннэригэр эмтээбит бэйэлэрин идэлэригэр бэринилээх, киһиэхэ болромтолоох сыһыаннаах, үтүө санаалаах врачтарга А.И. Добрецова, В.А. Максимова, медицинскэй сестраларга Е.А. Афанасьева, Л.Н. Протопопова, ыарахан ыарыттан хомолтолоохтук күн сириттэн сүтэрбит ыар кэммитигэр кутурбаммытын тэнгэ үллэстэн күүс-көмө буолбут, тигэх суолутар атаарыга көмөлөспүт Нам начальнай оскуолатын коллективтар, оскуола салайааччыларыгар В.Е. Егорова, Л.М. Полякова, В.П. Кривошапкина, А.А. Винокурова, педагогическай үлэ ветераннарыгар, Нам орто оскуолатыгар биһиргэ үллээбит коллегаларыгар, 1 №-дээх Нам орто политическай оскуола администрациятыгар, оскуола салайааччыларыгар А.П. Попова, Е.Е. Колмогорова, нуучча тылын уонна литературатай методическай холбохугар, Намнаагы педагогическай училищегэ биһиргэ үөрэммит дьүөгэлэригэр, 4 «а» кылаас төрөппүттэригэр уонна үөрэнээччилэригэр, выпускниктарыгар, үөрэнээччилэригэр А.И. Аргунова, ырааппытыгар А.М. Ксенофонтова, табаарыспытыгар Ф.Д. Гуляева, биһиргэ үөрэммит доьотторбутугар, бары аймактарбытыгар, Нам сэлэниэтин доьонугар-сэргэтигэр истиг махталбытын тириэрдэбит.

Үтүө санаалаах күндү дьоммутугар чэгиэн-чэбдик доруубуйаны, үлэтигэр ситиһилэри, дьолу-соргуну баарабыт.

Кэргэнэ, уола, эдьийдэрэ, балтылаара, бырааттара

Биһиги ыал кыһым, балтым, эдьийбит Христофорова Саргылана Ильинична 38 сааһыгар соһуччу ыалдьан өлөн биһиги кэжкэбиттэн барбыт ыар күннэригэр кутурбаммытын тэнгэ үллэстибит, күүс-көмө, өйбүл буолбут, көмүс унуоьун көтөхсүбүт, сүүрбүт-көспүт, тигэх суолутар атаарсыбыт дьон-ноьрбутугар, бастанан туран чугас ыалларбытыгар, ийэбит дьүөгэтигэр Слещева Анна Николаевна, Азарова Валентина Прокопьевна, Гоголева Л.С., Обутова Е.М., Винокурова В., Пантимова Н., күннэри-түннэри тэнгэ сүлдэбит Кириллина Марина Яковлевна, Марков Степан Степановичка, Соловьева Татьяна Владимировна, кини дьээ кэргэттэригэр, быраата Ж.К. суоппар Максим Гуляева биһиги кыһалдыбытын истэн кэлэн транспортынан сөбүмэр көмөтүн иһин улахан махталбытын тириэрдэбит.

Оройуоннаагы ветераннар сэбиэттэрин председателигэр Матрена Васильевна Петрова, «Иэйи» кулууп салайааччыларыгар Никонов Василий Егоровичка, Гурьева Татьяна Андреевна, ийэбит истиг чугас дьүөгэлэригэр, табаарыстарыгар Трапезникова А.Н., Колпашникова А.И., Яковлева А.Д., М.М., И.Г. Винокуровтарга, К.С., И.И. Винокуровтарга уола. «Иэйи» кулууп коллективтар, Тубальина (Шамаева К.Н.) коллективтар уонна ветераннарыгар, ырааппыт табаарыстарыгар Козоренко С.А., Решетников Д.Л., Костромин А.А., чугас аймактарбытыгар Дмитриева Е.А., Г.П., Ал.П. Христофоровтарга, Н.П., Ю.И. Перваловтарга, Н.П., П.В. Кутуковтарга, А.А., Ф.М. Касьяновтарга, куораттан Аф.П., Е.П. Христофоровтарга, эдьийбитигэр А.И. Степанова, бокуоньук эдьийтин одноклассниктарыгар, табаарыстарыгар барамат барба махталбытын тириэрдэбит. Үтүө тыллары этэн туран баарабыт өрүү маньык түмсүүлэх буолууну, кытаанах доруубуйаны, үлэтигэр үрдүк ситиһилэри, уһун дьоллоох олоьу. Этэнгэ буолун.

Ийэтэ, эдьийэ, быраата, племянницалара

БИЛЭРИМЭР РЕКЛАМА

Врач-невролог, рефлексотерапевт Дьяконова Надежда Иннокентьевна (лицензия В 812726 от 8.02.01 г.) объявляет изменение тарифа с 1 октября 2003 г.: — компьютерная экспресс диагностика — 150 руб.; — повторный прием — 50 руб.; — лечение за один сеанс — 80 руб. Большим, обратившимся до 1 октября 2003 г., повторный прием проводится бесплатно в течении года со дня обращения. Обр. по адресу: с. Намцы, ул. Ойунского, 5 в здании УПК «Эрэл», 2 этаж. Тел. 22-1-33, Часы работы: с 10 ч. до 17 ч. Обед с 13 ч. до 14 ч. Выходной — воскресенье.

Жилищно-строительный кооператив «СЮБИМ ВМЕСТЕ» предлагает на кооперативной основе 3-комнатные двухуровневые, улучшенной планировки 4-комнатные квартиры «ТАУН-ХАУС», с гаражом, сауной, в квартале Залог. 1-2-комнатные квартиры «ТАУН-ХАУС», автономное отопление, гараж, улучшенной планировки, в квартале ДСК. 2-хкомнатные квартиры улучшенной планировки, центральное отопление, в зеленой зоне квартала «МЕРЗЛОТОВЕДЕНИЕ».

Стоимость 1 квадратного метра 15.500. По всем интересующим вопросам обр. по адресу: г. Якутск, ул. Кулаковского, 28, офис 517, тел. 25-46-13, с. Намцы раб. тел. 21-3-57, дом. тел. 22-8-92.

Продается 3-комнатная квартира с печным отоплением в центре с. Намцы, газ рядом. Звонить по тел. 22-7-67.

Срочно продается а/м ВАЗ-21063 1989 г. вып. в хорошем состоянии. Цена договорная. Тел. 22-3-08 в рабочее время.

«Гранит» ООО ликвидация баарынан сибээстэн бири ый иһинэн кэлэн аахсаргытыгар.

Table with 2 columns listing various individuals and their details, including names, addresses, and professions. Includes names like Любовь Степановна, Мария Степановна, and others.

КЭРИЭСТЭБИЛЛЭР

һиги арабыт суох дьиз! Петров баар! Чаьылхай сулус буолан биһигини арыаллыы сылдыа!

Кини олоьрут олодун устата үллээбит үлэтэ, сүбээбит сүбэтэ оьлоругар, чугас дьонноьругар холобур буолуо дьиз бигэтик эрэнэбит. Бьидан дьылларга бырастыы!

Соһуччу ыарахан кэммитигэр моральной уонна материальной өттүнэн көмөлөспүт үтүө санаалаах айыы дьоммутугар бэйэбит уонна аймактарбыт ааттарыттан барба махталбытын тириэрдэбит. Эһиэхэ куруутун ыраас халлаан, сырдык күн чаьылды!

Пестряковтар дьэ кэргэттэрэ, аймактара

Биһиги биһиргэ үөрэммит доьорбут, табаарыспыт Пестряков Петр Афанасьевич бу дьыл алтынны 1 к. биһиги кэжкэбиттэн тьуораабыта 1 сылын туолар.

Биһиги табаарыспыт Петр элбэх оьолоох ыалга 1959 с. төрөөбүтэ. Оскуолага үөрэнэр сылларыгар актыыбынай общественник, спортсмен, уус-уран самодеятельность актыыбынай кыттааччыта, үөрэьэр үчүгэй, көрдөөх-нардаах кэпсээннээх киһи этэ. Оскуолаан 1976 с. бүтэрэн баран комсомольскай путевканын «Комсомольскай» совхоз Хатас отделениетыгар бороон көрүүтүгэр үллэээн совхоз дирекциятын махталын ылбыта. Онтон трактор курсун бүтэрэн трактористаабыта. Сайынны окко, кыһынны от тийэитигэр үтүө суобастаахтык үллээбитэ. 1985 с. эдэр трактористар ортолоругар чемпион аатын ситиспитэ. Жатайга моторист-рулевой курсугар үөрэнэн «Үнэр» совхозка «Б.Лык» бааһынай хаһаайдыстыбага катерийанын үллээбитэ. Ол курдук үлэлиин сылдьан, өрүскэ быһылаанга түбөһөн биһиги кэжкэбиттэн хомолтолоохтук тьуораабыта. Петр Афанасьевич иһирэх кэргэн, амараха аьа, үтүө табаарыс этэ.

Үтүө табаарыспыт туһунан өйдөбүлүт, кини сырдык мөссүөнэ биһиги сүрэхпиттэн хаһан да сүтүү суоьа.

II Хомуस्ताахтан биһиргэ үөрэммит табаарыстара

Былырын алтынны 1 к. күөгэйэр күнүгэр сылдьан биһиги арабыт, эһэбит, кэргэнэ, табаарыспыт Петр Петрович Назаров дьон олодун быһаары олодун толук бигэрбитэ номнуо биһир сыл буолла.

Назаров Петр Петрович Амма оройуонун Абаа нэһилигэр олунуун 18 к. 1954 с. Алтантан төрүттээх Назаров Петр Дмитриевич уонна Назарова Анна Семеновна дьиз герой ыалга иккис оьонон күн сирин көрбүтэ. Кыра кылааска үөрэнэ сырыттарына дьонно Алтанга көһөнөр, онон оьо сааһа Алтанга ааспытта. Манна 8 кылааһы бүтэрэн баран Алтаннааьы 15 №-дээх СПТУ-га тракторист-машинист курсугар үөрэнэ киирбитэ. Үөрэьин 1972 сылга бүтэрэн СПТУ-га трактористаан барар. Алтаннааьы 15 №-дээх СПТУ материальной-технической сайдытыгар бэйэтин сэмэй кылаатын киллэрэр. Икки сыл үллээн баран, уол оьо быһытынан ытык иһин толоро армияга ыгырыллан баран, Камчаткага икки сыл сулууспалыыр, онно баьтынар кэжкэлэригэр сылдьар, бойбуой бэлэмниин туйгуну аатын ылар. Армия кэнниттэн дойдутугар Алтанга идэтинэн трактористыыр. Бу үлэлиин сылдьан таптыыр кыһын, олодун аналлыи СПТУ-га үөрэнэ кэлбит II Хомуस्ताах кыһын Машаны көрсөн, дьоллорун холбоон ыал буолаллар. Ити сыл 1977 с. II Хомуस्ताахха көһөн кэлэн олохсуйаллар. Айыһыттарын аналлыи икки кыыс оьолонноьлор, оьолоро улаатан, үлэ, үөрэх дьонно буолаллар. Улаханнара кэргэннэнэн уол оьону бэлэхтиир. Онон эһээ, эбээ буолар үөрүүтүн биллэлэр. Хомуस्ताах кэлиэьиттэн трактористаан барар, бу идэтигэр 30 сыл үтүө суобастаахтык үллэири. Ол курдук 1981 с. оройуонун чемпио



нактара буолар. Ону таһынан бу сыл совхоз чемпионок тракториста буолар, кыһыл дьизтэлэри кэтиталиир. Онтон 1986 с. совхозугар эмиз баьтыыр, чемпионок кыһыл дьизтэтин кэтэн үөрэр-көтөр. Онон бу үллээбит сылларыгар баһаам элбэх грамоталара, дипломнара кини сыраалаах үллэриин туоьулар буолаллар. Эссө бири этигэхэ сөп, кини араас кэмнэргэ нэһилигэр 5 төгүл сэбиэт депутаты буола сылдьыбыта. Бу кини общественнай үлэтэ нэһиликкэ улахан апаратыттааьы кэрэһалиир.

Кини совхозун араас үлэтигэр барытыгар таһаарылаахтык үллэири, ол курдук, ыаньык сүөһү биригэдьири, сүөһү дороххой аһылыгыи бэлэмниир биригээдэ звеньевой. Уопсайынан, ханьык да үлэьэ сирдэрбэт буолара, хаһан да үлэттэн akkaастаммат этэ. Ити үллэриин быһыгар сайынныи катеристаабыта.

Онтон 2001 сылтан II Хомуस्ताах орто оскуолатыгар оьолору производствой иитии маастарынан хара өлүгэр дьизри үтүө суобастаахтык үллэири. Кылаас кэмнэ оскуола материальной-технической базата сайдарыгар сүдү кылаатын киллэрбитэ. Оьол тахсар да күнүгэр үлэтин наадатынан айаннаан иһэн, элбэх дьон дьылбатын быһаан туран, суорума суолланна.

Хомуस्ताах нэһилигэин дьаһалтата «Хомус» детсад коллектива Петр Петрович олодун толук ууран туран 32 киһини өлөр өлүүттэн быһаан, хорсун быһыны көрдөрбүтүгэр сүһүөхтээх бэйэлэре сүгүрүйэн, хоолдур таах бэйэлэрэ хонкуйан туран махтаналлар уонна кини элэккэй майгытын, сырдык сэбэрэтин, бар доьонугар муьура суох бэринилээх быһытын кэжкэьэ кэжкээри ычтаттарыгар үтүө холобур оьонотон үйэ-саас тухары хаалларыахпыт дьиз эрэннэрэллэр. Үтүө быһыы үс үйэ тухары умнуллубатын!

Биһиги табаарыспыт Петр Петрович кини хорсун быһытын үйэ-саас тухары умнуохтук суоьа! Таптыыр кэргэнии, арабыт, эһэбит Петр Петрович таптаалаах Амматын, Алтанын буора киниэхэ сылаас суордан, сынааьас таллэх буолла. Саас үйэ тухары быраһаай!

Кэргэнэ, оьолоро, сиэннэре, Окороковтар

«Эгсиэли» эбэбит сүрүьүгүн Кырыйбыт кумаьы быьэргин батыһа Бөһүөлэькэ тиийэн каллыбит Бөтүрүөлүгүн биһиги барьанан».



2002 сыл алтынны 1 күнүгэр биһиги бөһүөлэькэ этиг эмпитини соьумар быһылаан буолбута. Пеледуйдааьы ССРЗ бириискэ «Останкино» теллохд Нам улунун II Хомуस्ताах нэһилигэин «Б.Лык» б/х катерын үрдүнэн таьсан ааспытта!

Ити содулугар Пестряков Петр Афанасьевич 6 оьу, Назаров Петр Петрович 2 оьу аьалара 32 киһи дууһатын быһаан сырдык тыннарын толук уурбуттара.

Бу тьуох алдырахай?! Өйгө-санааьа баппат, тьымны ууан саба ыстарбытты, киһи куйахата күүрэр, этэ салаһар ынырык түбэлтэт!

Биһиги арабыт Пестряков Петр Афанасьевич кэлбит-барбыт, сыты-хотуу, сагарбыт-игарбит, бүтэрбитэ-онорбута баар буолара, барытыгар сыстаас, дьону кытта биһир тылы булар. «Үлэһит киһиттэн үлэ арапахт» дьиллэрини тьуохтан да толлон турбатын иһин «Обургу» дьиз ааттыыллара.

1976 сылтан төрөөбүт нэһилигэр бороон көрүүтүтэн саралаабыта. Тракторист курсун бүтэрээт, трактористаабыта. 1985 с. эдэр трактористарга чемпионок аатын ситиспитэ. 1990 с. Салбан нэһилигэр окко звено салайааччытынан үрдүк таһаарылаахтык үллэээн лауреат буолбута. 1996 с. «Б.Лык» б/х катерыгар рулевой моториһынан үтүө суобастаахтык үлэлиин сылдьан, быһылаанга түбөһөн, олох суолуттан хомолтолоохтук тьуораата. Хайдах да киһи сатаан итэьибэт, би

Редактор э.т. В.В. СЫРОМЯТНИКОВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура, — 21496; ; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; иллюстрация уонна реклама (секретариат), редакционной издательской система — 21141

Төрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улунун «Эгсиэли» хаһыат редакцията» государственная учреждение. Маасабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын туһунуу контуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээкэ Госкомитетын СР региональной управлениетыгар 2003 с. бос ыйын 20 күнүгэр регистрациялаьыт нүмэрэ — ПИ №19-0428. Сурукка ааккытын-суолуттун, үлэтин, дьизэьт аадырынын чолпу ыьын. Редакция факирибит суруктар төннөрүллүбэттэр. Автор этэрэ хаһыат санаатынныи мьдэи биһир буолбат. «ЭНСИЭЛИ» - Нам улунун хаһыата. 678380, Саха Республиката, Нам с., Заложная ул. 4. E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

Талылына уонна талылына «Эгсиэли» хаһыат редакциянай-издательской ситимигэр. Хаһыат Дьоксуекайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бэчээттэнэ, Орджоникидзе уул. 38. Формата А3. Кэжкэьэ 1,0 бэчээт. лис. Көгүл сыананын атылланар Индекс — 54889. Тиража — 2019 Бэчээкэ илии баттанна — 12:00 ч. 3.10. 2003 Сахааһын №-рэ — 121